

Utbildningsdepartementet

Statens skolverk
106 20 Stockholm

Uppdrag att utarbeta förslag till kursplaner och stödja utveckling och produktion av lärverktyg på de nationella minoritetsspråken

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens skolverk att utarbeta förslag till kursplaner för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan i ämnet modersmål för de nationella minoritetsspråken finska, romani chib, meänkieli och jiddisch, som första och andra språk. Vidare ska Skolverket utarbeta kunskapskrav för betygsstegen A, C och E.

Regeringen uppdrar också åt Skolverket att stödja utveckling och produktion av böcker och andra lärverktyg på de nationella minoritetsspråken som nybörjarspråk. De lärverktyg som produceras ska vila på vetenskaplig grund och vara avsedda för undervisning i grundskolan och motsvarande skolformer. I uppdraget ingår att prioritera hur medel ska fördelas mellan de olika språken och de språkliga varieteterna. Utgångspunkten ska vara hur stort behovet av lärverktyg är för respektive språk och varietet.

Skolverket ska vid utförandet av uppdraget inhämta synpunkter från företrädare för de nationella minoriteterna, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen.

Skolverket ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat i den del uppdraget avser utarbetande av förslag till kursplaner. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 april 2015.

Uppdraget om att stödja utveckling och produktion av läromedel på de nationella minoritetsspråken ska i sin helhet redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 7 september 2015.

För uppdraget får Skolverket använda 2 miljoner kronor. Kostnaden ska belasta det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2014 uppförda anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet, anslagspost 3.

Bakgrund

Den 1 juli 2015 träder ändringar i skollagen (2010:800) i kraft som utökar rätten till modersmålsundervisning för elever som hör till de nationella minoriteterna (prop. 2013/14:148, bet. 2013/14:UbU 21, rskr. 2013/14:292). De nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Ändringarna i skollagen innebär att det inte längre ställs krav dels på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål, dels på att eleven ska ha grundläggande kunskaper i språket, för att en elev ska få modersmålsundervisning i ett minoritetsspråk i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan. I den proposition som ligger till grund för lagändringen anför regeringen att modersmålsundervisningen, när det är fråga om ett minoritetsspråk, inte enbart syftar till att bevara och utveckla ett språk utan också till att ge möjlighet att revitalisera ett språk som gått förlorat i föräldragenerationen eller ännu tidigare till följd av den svaga ställning som de nationella minoritetsspråken haft under lång tid (prop. 2013/14:148 s. 30 f.).

Ändringarna i skollagen innebär vidare att i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska kravet på att en vårdnadshavare har minoritetsspråket som modermål inte längre gälla. Skälet för denna ändring är att en elev som har studerat ett minoritetsspråk i någon av de obligatoriska skolformerna, och vars vårdnadshavare inte har språket som modermål, inte ska utestängas från fortsatta språkstudier (prop. 2013/14:148 s. 33).

Innebörden av ovan nämnda ändringar är att ett nationellt minoritetsspråk ska kunna läsas som ett nybörjarspråk i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan och att eleven ska ha möjlighet att fortsätta läsa språket på gymnasienivå.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 aviserat att regeringen avser att ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram förslag till kursplaner på nybörjarnivå för minoritetsspråken inom ramen för ämnet modersmål (prop. 2013/14:1, utgiftsområde 16, s. 66).

Regeringen föreslog i nämnda budgetproposition att 2 miljoner kronor skulle avsättas för dessa ändamål under 2014 och beräknade fem miljoner kronor för 2015 och 9 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016. Anslaget 1:1 Kommunekonomiska utjämning under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner beräknades öka med dessa belopp. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:UbU:21, rskr. 2013/14:292).

Skälen för regeringens beslut

I samiska finns redan en kursplan som ska användas vid undervisning i samiska i sameskolan samt vid undervisning i samiska som modersmål i grundskolan. Syftet med att ge Skolverket i uppdrag att utarbeta kursplaner för de övriga nationella minoritetsspråken är att skapa en enhetlig reglering av språkundervisningen för elever som tillhör de nationella minoriteterna, att likställa de nationella minoritetsspråken inbördes och att visa att dessa har en särskild ställning enligt lagstiftning och konventioner. Att inrätta kursplaner för de nationella minoritetsspråken finska, romani chib, meänkieli och jiddisch i ämnet modersmål kan också stärka den språkliga och kulturella identiteten hos eleverna samt tydliggöra för lärare, skolledare, huvudmän, elever och elevernas vårdnadshavare att minoritetsspråk har en särställning jämfört med övriga modersmål. Kursplanerna för dessa nationella minoritetsspråk kan konstrueras enligt samma struktur som kursplanen i samiska.

Europarådet har vid ett flertal tillfällen rekommenderat Sverige att omgående vidta åtgärder för att stärka tillgången till läromedel för de nationella minoriteterna. Läromedel för undervisning på de nationella minoritetsspråken produceras inte i någon större utsträckning på den öppna marknaden. Regeringen har därför vid några tillfällen gett Skolverket i uppdrag att stödja utveckling och produktion av läromedel på de nationella minoritetsspråken och tilldelat medel för detta. När undervisning i minoritetsspråken enligt de nya kursplanerna kommer att ges som nybörjarspråk behövs även nya läromedel för olika åldersgrupper i alla minoritetsspråken.

Regeringen bedömer att det är av stor vikt att arbetet med att ta fram kursplaner för de obligatoriska skolformerna i ämnet modersmål för nationella minoritetsspråken som första och andra språk samt att stödja och utveckla läromedel för de nationella minoritetsspråken är förankrat hos företrädare för de nationella minoriteterna.

På regeringens vägnar

Jan Björklund

Margareta Wiman

Kopia till

Statens skolinspektion

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Sameskolstyrelsen

Arbetsmarknadsdepartementet/Diskrimineringsenheten